

Essentaksterfte: grote impact op natuur, bos en landschap!

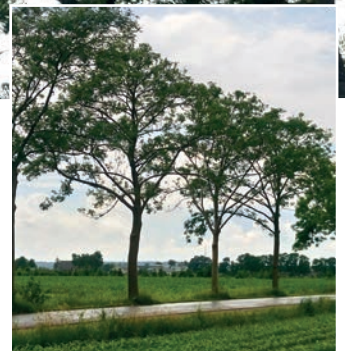
Komende jaren dreigt een zeer groot deel van de essen (*Fraxinus excelsior*) in Nederland te verdwijnen door de essentaksterfte. Deze bomenziekte grijpt hard om zich heen. In de factsheet leggen we uit wat de essentaksterfte is en hoe u als beheerder hierop kunt anticiperen.

Essentaksterfte

Essentaksterfte duikt voor het eerst op in de jaren '90 van de vorige eeuw in Polen. De nieuwe ziekte verspreidt zich vervolgens langzaam over Europa. In 2010 wordt de ziekte voor het eerst in Groningen vastgesteld. In de jaren daarna verspreidt de essentaksterfte zich razendsnel over Nederland. Met name jonge bomen en jonge hakhoutbeplantingen (die regelmatig afgezet worden) lopen zware schade op door de schimmel, en kunnen afsterven. De essentaksterfte vormt daardoor een reële bedreiging voor het totale essenbestand in Nederland. Sinds 2012 wordt er serieus rekening mee gehouden dat de bomenziekte zich in Nederland op een vergelijkbare manier als in Polen, Duitsland en Scandinavië kan ontwikkelen. Dit zou rampzalig zijn voor het voortbestaan van essenbossen, cultuurlandschappen (knotessen, essenhakhout) en natuurgebieden (Droog Iepen-Essenbos & Vochtig Elzenrijk Iepen-Essenbos).

Wijze van aantasten

De aantasting vindt plaats via sporen van de schimmel het Vals Essenvlieskelkje (*Chalara fraxinea*). Deze schimmelsoort ontwikkelt zich in de houtvaten van essen, waardoor de houtvaten van de geïnfecteerde boom verstopt raken (vergelijkbaar met iepziekte). Vervolgens verwelken de bladeren en sterven takken in de top van de boom van buiten naar binnen af.

Ook dit afsterven is te zien als een verdrogingsproces, veroorzaakt door verstopte houtvaten.

Jonge bomen gevoeliger

In de praktijk blijkt dat jonge essen gevoeliger zijn voor essentaksterfte dan oudere exemplaren. Jonge bomen die door *Chalara fraxinea* worden aangetast sterven vrijwel altijd. Bij oudere essen leidt de aantasting in veel gevallen tot een chronisch aantastingsbeeld, waarbij de verschijningsvorm (*habitus*) van de boom verandert. Ook ontstaat veel dood hout in de kroon. De aantasting van oude bomen leidt in veel situaties tot het stelselmatig teruglopen van de vitaliteit. Uiteindelijk zullen ook veel oude bomen afsterven.

Effecten essentaksterfte

De essentaksterfte heeft tot gevolg dat veel essen in Nederland verloren gaan. Dit heeft effect op de bosecologie van een aantal bostypen, de ecologische waarden voor allerlei flora en fauna, het landschapsbeeld en op de biodiversiteit, waaronder (kleine) insecten die op essen leven. Een groot aantal verbindende elementen gaan verloren door de essentaksterfte. Daarnaast zorgt de ziekte voor onveilige situaties, door het (gedeeltelijk) afsterven van bomen.

Effecten verzachten

Gezien de ingrijpende effecten van essentaksterfte is het raadzaam om de effecten van de ziekte op tijd in kaart te brengen. Vervolgens kan planmatig worden gekeken hoe deze effecten verzacht kunnen worden. Denk bijvoorbeeld aan het op tijd planten van vervangende soorten, het voorkomen van dood hout en het realiseren van een nieuwe bostype. Ook monitoring en beheer is de komende jaren van groot belang.

Heem levert totaal concept!

Heem is een samenwerking tussen uitvoerende bedrijven en adviesbureaus gericht op het realiseren van natuurwaarden in projecten. Heeft u te maken met essentaksterfte en zoekt u een aanspreekpunt voor inventarisatie, advies, beheer en monitoring? Door de samenwerking binnen Heem kunnen alle Heem-partners dit leveren!

T. 0343 481 348
E. info@heem.nl

Partners van Heem:

